

Sait Çetinođlu: Bedirhanilerden Hamidiye Komutanları Haydaranlara İnsanlık Dersine Dairdir

Posted on 05/03/2021

İstanbul Belediyesi Kütüphanesinin tozlu raflarında bulunan bir belge dönemine ışık tuttuğu gibi, birçok bakımdan önem taşıyor:

Birincisi, Mektup, dilinden anlaşıldığına göre 1908 sonrasında II. Meşrutiyetin başlarında yazılmış. Mektup, Kürtler arasında prestijli bir aile efradının önde gelenleri tarafından yazılmış, tek tek mühürlenmiş ve Haydaran Aşiretinin reisi Hüseyin Paşa'ya, Adilcevaz ile Erciş'deki Haydaran aşireti reislerinden Emin Paşa ile Demir Paşa'ya gönderilmiştir.

İkincisi, Hamidiye Alayları mensubu Haydaran aşireti, Hamidi rejimin sağladığı yasal soygun ve şiddet izinlerinden kaynaklanan güçle bölgelerindeki Ermenileri topraklarını terke zorlayarak, Erciş, Patnos ve Adilcevaz gibi geniş bir coğrafyada Ermenilerin arazilerini gasp etmiş olduklarını anlıyoruz.

Hamidi rejimin devrilmesinden sonra yurtlarına geri dönen Ermeniler, topraklarına mülklerine giremeyip açıkta kaldıklarını, mektuptaki deyimle “yurtsuz kaldıkları”nın altı çizilir. Bedirhaniler Ermenilerin mülklerinin geri verilmesi istedikleri Mektuplarında, gasptan rahatsız olup, haksızlığın ortadan kaldırılmasını, durumun hakka riayet eden Kürdlerden beklenen bir şey olmadığı vurgulanarak, mevcut durumun bir utanma sebebi olduğunu bildirirler.

Mektupta “Ermeniler ile bir vatan evladı bulunduğumuz” vurgusu ve “vicdani, insaniyeti

olana yakışacak surette kolaylıklar sağlama/gösterme”nin önemine yapılan vurgu, “kavga ve nefrete meydan verilmeyerek iyi geçinmeye son derece dikkat edilmesinin gerekliliğine” dikkat edilmesinin ailenin memnuniyetine sebep olacak bir durum olduğunun altı çizilmesi çok önemlidir.

Diline dokunmadan sadeleştirilen Bedirhanilerin mektubu aşağıdadır:

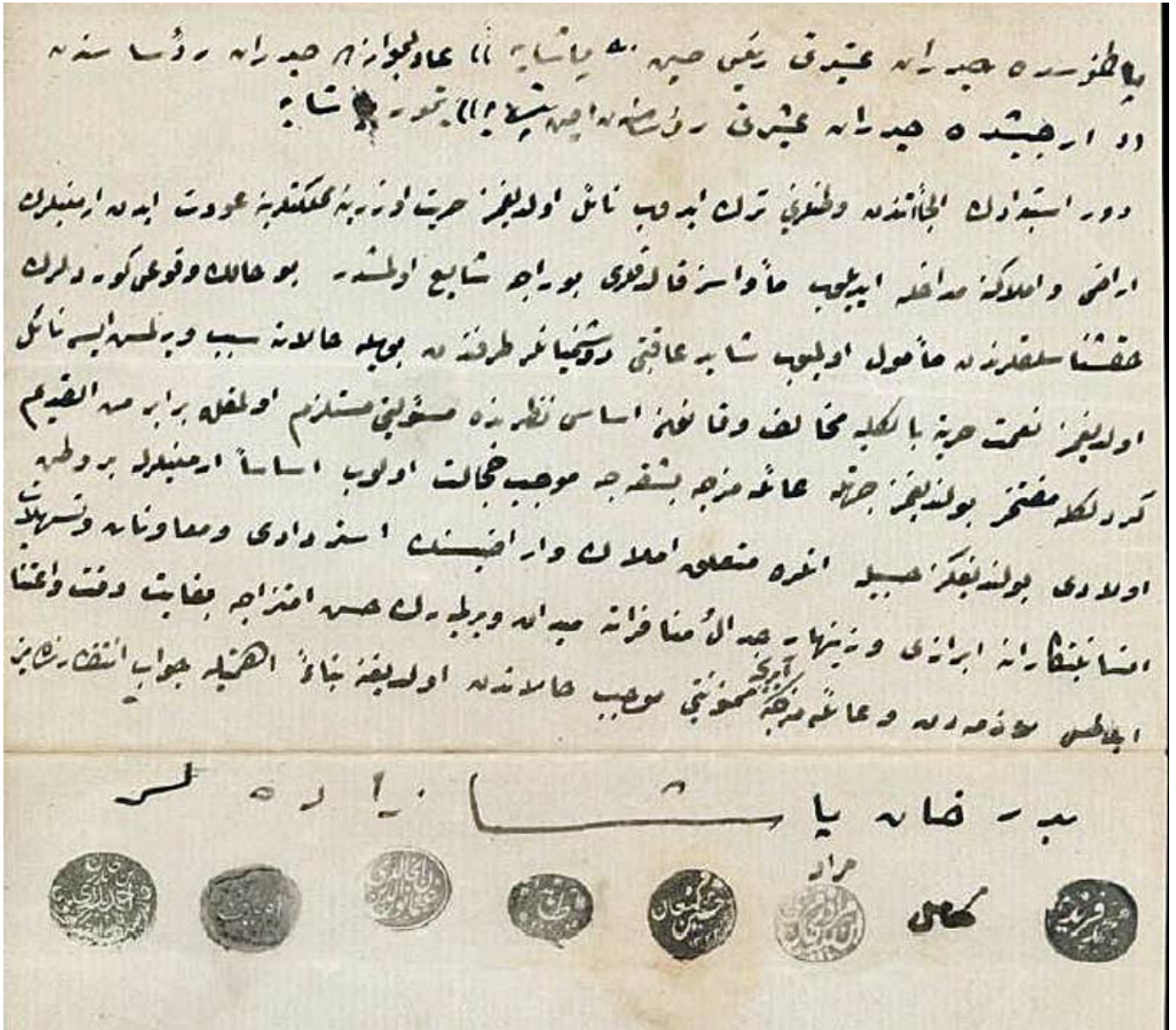
Patnos’da Haydaran Aşireti reisi Hüseyin Paşa’ya “Adilcevaz’da Haydaran rüesasından ve Erçiş’de Haydaran aşireti rüesasından Emin Paşa’ya” Demir Paşa’ya

Devr-i istibdadın ilcaatından (mecburiyetinden) vatanlarını terk edip nail olduğumuz hürriyet üzerine memleketlerine avdet eden Ermenilerin arazi ve emlakına müdahale edilip me’vâsız (yurtsuz) kaldıkları buraca şâyi’ olmuştur (duyulmuştur). Bu hâlin vukû’u Kürdlerin hak-şinâslıklarından (hakka riayet eden/hak tanıyan) me’mul (beklenen) olmayıp şayet akıbeti düşünmeyenler tarafından böyle hâlâta (durumlar) sebep verilmiş ise nail olduğumuz nimet-i hürriyete bi’l-küllîye (umumiyetle) muhâlif ve kanun-ı esas nazarında mes’ûliyeti(sorumluluğu) müstelzem olmakla (gerektirmekle) beraber minel-kadim (eskiden beri) Kürdlükle müftehir bulunduğumuz (iftihar ettiğimiz) cihetle ailemizce başkaca mûcib-i hecalet (utanma sebebi) olup esasen Ermenilerle bir vatan evladı bulunduğunuz hasebiyle onlara müte’allik emlak ve arazinin istirdâdı (geri alınması) ve muavanât (yardımlar) ve teshilat-ı insaniyet-kârâne ibrâzı (vicdani, insaniyeti olana yakışacak surette kolaylıklar sağlama/gösterme) ve zinhar (asla) cidal (kavga) ve münaferete (nefretler) meydan verilmeyerek hüsn-i imtizaca (güzel geçinme) begayet (son derece) dikkat ve itina edilmesi lazımeden ve ailemizce ayrıca memnuniyeti mûcib (sebep) hâlâtdan (durumdan) olduğuna binaen ehemmiyetle cevab intizârındayız (bekleme).

BEDİRHAN PAŞAZADELER mühürler

Mehmed Ferid, Kamil, Murad, Hüseyin Numan?, Tayyar, Osman Nureddin, Emin, Ahmed

Nedri?

Bel_Mtf_048348

Kaynak: Agos

